

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36 számmal.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyedenként 3, félévre 6 pfrt, külföldre évfélényegyedenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden négyhásábos egy sor után számítható 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előfizetés, hirdetések, reklamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

Ő cs. k. Apostoli Felsége következő legmagasb kéziratot méltóztatott kibocsátani:

„Kedves rokonom Albert főherczeg ur! Magyar királyságom legnagyobb részén át legközelebb bevégzett körutamat alkalmával, mindenütt és minden ott lakó néptörzsek részéről, a hű ragaszkodás legélményes nyilatkozatait, s a loyális hódolat és őszinte engedelmség számtalan, gyakran fényes, de mindig a legjobb indulatból eredt bizonyítványait vettem.

E mellett megelégedve tapasztaltam azon jelentékeny haladást, melyet az ország, öt év előtti körutamat óta, minden tekintetben tett, s azon meggyőződésre jutottam, hogy azon intézmények, melyek ott, 1851. dec. 31-ki szerves kibocsátványaim végrehajtása végett, és pedig a legérettebb megfontolás után, s az ország saját szerű viszonyainak teljes tekintetbe vételével életbe léptettek, annak félreismerhetlen emelkedését lényegesen előmozdították.

Azon biztos várakozásban élek, hogy ezen jótékony befolyás jövőben a kereset és forgalom naponként gyarapodó eszközök, s a birtokviszonyok tökéletes rendezése végett végrehajtás alatt levő rendszabályok mellett, valamint az életbe lépő szervezet előhaladó kifejlésével és tökélyesbülésével magát mindig kiterjedtebb mértékben érvényesítendi.

El levén határozva azon alapelveket, melyek Engem birodalmam kormányzásában ekkorig vezettek, szeghetlenül fonttani, akarom, hogy ez minden oldalról elismertessék s különösen kormányom összes közlegeti által szoros zsinormértékül vétessék.

E mellett azonban szorgos gondom mindenkor oda is lesz irányozva, hogy a különböző néptörzsek nemzeti sajátágaikban folyvást fennmaradjanak, s nyelvük ápolásánál illő tekintetben részesíttessenek.

Kedvességednek meleg köszönetet mondok azon fölaldózásért és körültekintésért, melylyel királyságom kormányzását vezeti. Meghagyom Önnek egyszersmind, hogy ottani hatóságaimnak, melyek sokféle nehézségek közt hivatásukat buzgalom és odaadással teljesítik, különös megelégedésemre tudat adja; elvárom, mikép azok jövőben is mindent elkövetendnek, hogy jóakarati szándékaimat az országnak és lakosainak javára mindenképp és hatályosan foganatosítsák.

Laxenburg, sept. 9. 1857.

Ferencz József s. k.

Pályadíjazás.

A mélt. Zeyk Sándor ur által egy legjobbnak ítéendő történeti balladára tett öt arany pályadíjra, a mint már e lapokban említve volt, hat pályaköltemény küldött be, u. m. I. Kolozsvári verpad. II. Nagy elődök kis utódok. III. Nyári Lőrincz. IV. Gálfi János. V. A fekete ember VI. A szép alispán.

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

III.

Szerelmem és nagy ravágyás.

(Folytatás.)

— Ejnye, no, beh szerettem volna magam is kilovagolni! — dörmögé a vén csatlós füle mögött kapirgálva ujjaiával; aztán kántározni kezdé gazdája paripáját. — Én nem tudom, de inkább lennék akárhol, csak itt nem.

— De miért? ... hát nincs elég jó dolga itten?

— Nem azért ... hanem hát olyan szomorúság van ebben a házban, mintha minden embernek halottja lenne és azt gyászolná. Ugy gondolom: harapófogóval se lehetne egy jóra való szót egyből is kihuzni. Ahun ténfereg elő az a medveboc, hogy a sas rugja meg a gözűjét! Már annak mért adott az Isten beszélsz szerszámot a szájába? Hé, hallod-e? ... te Áron! ... ott van la! még a füle botját sem mozdítja, hogy a kő üsse meg a bolondformáját! Nem hallod te? Nyisd ki azt a kaput! ... Na ni! ... pedig se nem süket, se nem olyan ostoba, mint a milyennek látszik. Az éjjel nem jobban mesterkedett ököme. Mindegyre ide sunnyogott, hogy meglesse: vajjon aluszom-e. Egyszer éppen bejött a szin alá hallgatni a szu-

zogásomat. De én is gyanut vévén reá, ugyan csak horkoltam ha jött, hanem aztán annál inkább lestem, ha távozott, hogy mi lehet oka ennek az olázkodásnak. Hát, uram Isten ... bezzeg láttam különös dolgokat! ...

— Nös, mi volt az?

Tamás gyanus tekintettel nézett körül, mintha attól tartott volna, hogy valaki hallgatózik; aztán rejtélyes arccal sugár:

— Csak annyit mondok, nemzetes uram, hogy ebbe a házba, meg belőle ki a föld alatt járnak az emberek, s ezt nem szeretem.

— A föld alatt? — ismétlé Márkházi a kételkedés, de egyszersmind megütődés hangján.

— Az ám! Én jól láttam, mikor Áron az éjjel, minékutána meggyőződött volna, hogy horkolok, sietve visszament és a tornác alól, azokból az üres házakból valakit felkísért a garádcson. Miféle személy volt, azt nem tudhatom, de az bizonyos, hogy végig ment a fedeles folyosón és benyitott.

— Hová nyitott be!? — kiálta fel tompán Márkházi, a kinek szíve egyet dobbant azon képtelen gondolatra, hogy e látogatás talán Szidóniát illethette.

— Oda ni! a nagy ebédülőbe, — felelé Tamás. — Jó darab idő múlva aztán az öreg nemzetes ur kikísérte, egészen le az udvarra. Még ott is hosszasan suttogtak és úgy tűnt el aztán az éji madár Áronnal együtt ismét az üres szobákba, s nem láttam többet őket, pedig ugyan figyeltem az utcát meg a kerti ajtót, hogy talán majd ott érzéskük ki. De bizony csak elment azon a titkos úton, a melyen jött. Akár ki volt legyen, nagyon jártas ember lehetett az itt, mert a komondor nem hogy morgott volna reá, hanem még barátságosan szimatolt körülötte.

— Mesebeszéd-e ez, Tamás, avagy álmodott kend?

Melyek alulírottak bírálata alá adván, általában mind irodalmi becsesel bíróknak találhattak, s a vélemény az I. III. IV és V közt habozott. A mennyiben azonban a III-diknak és ötödiknek szövege leginkább balladai, de nyelveze bágyadt, az elsőnek nyelveze tisztább, de szövege kevésbé balladai; míg a IV-diknek, Gálfi Jánosnak, mind szövege egy ballada igényeinek megfelel, mind kidolgozásán mügönd látszik, s lyrai melegséggel is át van szöve; a vélemény többség ezt ítélte megkoszoruzandónak, mire az „elhulltanak legjobbjaink” jelisével ellátott levelük felbontatván, Hóry Farkas neve tűnt fel.

A beküldött költemények számszerint e lapok főmunkatársának kezeire átadattak, a jeligés levelkek elégettetvén. Kolozsvár, sept. 12, 1857.

KRIZA JÁNOS.

JAKAB ELEK.

HALMÁGYI SÁNDOR.

„Gálfi János” pályakoszorúzott költőjét felkérem, az érdemes barátom Zeyk Sándor által hozzám eleve letett öt arany átvételéről rendelkezni, a többi méltányolt művek közlése vagy visszaküldése iránt érdemes írók rendelkezését elváróm.

DÓZSA DÁNIEL.

MEZEI KÉRDÉSEK.

II.

Egy állam legfőbb erejét a munkás és értelmes nép teszi, nálunk pedig se nem munkás, se nem értelmes eléggé, a munkásság hiányát cynissal pótolja, az értelem helyett pedig a furlangosság s a macacosság a főbb uralkodó indulatja, minden bizonynyal a korábbi szolgai rendszer következménye, e mellett, mint mindenütt, a mi veletlenségéből s elnyomottságból következni szokott minden utjától fél. Ezekből folyólag a kormány se hozhatott a birtokosok kedviért kényszerítő rendszabályokat a tagosítás kivételére, de adott a birtokosságnak módot a népet előkészíteni, s moráliter kényszeríteni arra, s most éppen itt a bökkenő. Mi birtokosokul vádoljuk a népet, hogy ő nyolcz év óta nem tudta az urak elleni előítéleteit u. m. gyűlöletet, bizodalatlanságot, s utjait ellenszenvit levetkezni, s mi ehez hasonló körülmények között vagyunk; ugyanis az utolsó özönvíz előtt, mint magyar nemes emberek, megszoktuk jövedelmünket csaknem minden munka, fáradság és gond nélkül, úgy szólva, láblógatva percipálni, minek legtermészetesebb következménye a nyugalmvágy, hogy ne mondjam, restség, s az erélytelenség lett; eljöttek ránk is azon napok, mikor a sült csirke nem repül többé szánkba, s nyolcz év alatt vajjon melyikünk vetkezte le egészen keleti lomhaságát? Merész vagyok állítani, hogy tán egy birtokos sincsen Erdélyben, ki any-

nyit teszen, a mennyit tehetni módjában áll, pedig mi tanulmányok, okosabbak vagyunk mint a nép, s én azt hiszem, hogy e tárgyakon tökéletes kiegyenlítés, mikor t. i. mindkét rész kivétel nélkül régi hibáiból, csak a mostani ivadéki kihalással lesz, s a nép részéről tán akkor sem; most a nép erényeit, bűneit egyaránt hagyomány gyanánt örökli, ez lévén neki nevelőintézete, s ezen jó és rossz hagyományt egyenlőn, vakon követő természetet csak egy jobb népnevelés törölhetvén el jövőben is.

Egy macacs néppel szembe, morális s általában semmi nemű kényszerítést erélyesség, még pedig nagy erélyesség nélkül nem tehetni.

A kényszerítés vagy úgy történhetik meg, hogy birtokunkhoz arányban sok marhát szerezzünk, s ezeket a közlegelőre hajtjuk, limitáltatván a legelési jogot, s igénybe véve marháink számával saját részünk; mi aztán önként vonná maga után a csak saját jogára szorult népnél a tagosítás ohajtását, de a mely eljárás oly kiadásokat szükségelne, mihez a magyar ember erszénye felletle lapos; — vagy pedig a mi már célhoz vezetőbb, és e mellett sokkal egyszerűbb és könnyebben kivihető, az ugart és birtokossági legelőt feltölthetők, sok helyen a közlegelőnek egy lényeges részét tevén a földesurak meglevő vagy már kipusztult erdejek, s felhagyott földjeik is.

Ebben már az intézvények is elősegítenek, a legújabb rendeletekben meglevén engedve mindenkinek minden földjét épp úgy használni, mint neki tetszik. Ezen móddal már létesült is több helyen a tagosítás, de éppen ide kell a fentebb említett erélyesség, ezen mód nem a Jákob lajtorjája, hogy rajta minden fáradság nélkül mennybe mehessünk, itt egy macacs néppel kell perlekednünk, mely minden kormányi rendeletek dacára minden lehetőt elpróbál, hogy eddig részint használt, részint bitorolt legelőjét el ne veszítse, az erőszakoskodást sem véve ki, mint ezt magam is tapasztaltam; s ha ismerjük a nép egyetértését, mely sokszor a hamis elcsikvéséig fajzik, könnyen érthetni, hogy sokan nem bírnak elég erélylyel, beléfáradnak a küzdelembe. Így halad aztán e fontos reformkérdés, melynek átvitele nélkül Erdély adó-képtelenné fog válni.

Mig azonban a tagosítást megérhetnők, addig is sokat tehetünk ez állásunk javítására, mind czélszerűbb külső gazdaság, mind pedig belső háztartásunk rendezése által.

Minden magyar földesur gazdának született, azért első kötelessége mind maga mind hazája iránt gazdaságát

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

III.

Szerelmem és nagy ravágyás.

(Folytatás.)

— Ejnye, no, beh szerettem volna magam is kilovagolni! — dörmögé a vén csatlós füle mögött kapirgálva ujjaiával; aztán kántározni kezdé gazdája paripáját. — Én nem tudom, de inkább lennék akárhol, csak itt nem.

— De miért? ... hát nincs elég jó dolga itten?

— Nem azért ... hanem hát olyan szomorúság van ebben a házban, mintha minden embernek halottja lenne és azt gyászolná. Ugy gondolom: harapófogóval se lehetne egy jóra való szót egyből is kihuzni. Ahun ténfereg elő az a medveboc, hogy a sas rugja meg a gözűjét! Már annak mért adott az Isten beszélsz szerszámot a szájába? Hé, hallod-e? ... te Áron! ... ott van la! még a füle botját sem mozdítja, hogy a kő üsse meg a bolondformáját! Nem hallod te? Nyisd ki azt a kaput! ... Na ni! ... pedig se nem süket, se nem olyan ostoba, mint a milyennek látszik. Az éjjel nem jobban mesterkedett ököme. Mindegyre ide sunnyogott, hogy meglesse: vajjon aluszom-e. Egyszer éppen bejött a szin alá hallgatni a szu-

zogásomat. De én is gyanut vévén reá, ugyan csak horkoltam ha jött, hanem aztán annál inkább lestem, ha távozott, hogy mi lehet oka ennek az olázkodásnak. Hát, uram Isten ... bezzeg láttam különös dolgokat! ...

— Nös, mi volt az?

Tamás gyanus tekintettel nézett körül, mintha attól tartott volna, hogy valaki hallgatózik; aztán rejtélyes arccal sugár:

— Csak annyit mondok, nemzetes uram, hogy ebbe a házba, meg belőle ki a föld alatt járnak az emberek, s ezt nem szeretem.

— A föld alatt? — ismétlé Márkházi a kételkedés, de egyszersmind megütődés hangján.

— Az ám! Én jól láttam, mikor Áron az éjjel, minékutána meggyőződött volna, hogy horkolok, sietve visszament és a tornác alól, azokból az üres házakból valakit felkísért a garádcson. Miféle személy volt, azt nem tudhatom, de az bizonyos, hogy végig ment a fedeles folyosón és benyitott.

— Hová nyitott be!? — kiálta fel tompán Márkházi, a kinek szíve egyet dobbant azon képtelen gondolatra, hogy e látogatás talán Szidóniát illethette.

— Oda ni! a nagy ebédülőbe, — felelé Tamás. — Jó darab idő múlva aztán az öreg nemzetes ur kikísérte, egészen le az udvarra. Még ott is hosszasan suttogtak és úgy tűnt el aztán az éji madár Áronnal együtt ismét az üres szobákba, s nem láttam többet őket, pedig ugyan figyeltem az utcát meg a kerti ajtót, hogy talán majd ott érzéskük ki. De bizony csak elment azon a titkos úton, a melyen jött. Akár ki volt legyen, nagyon jártas ember lehetett az itt, mert a komondor nem hogy morgott volna reá, hanem még barátságosan szimatolt körülötte.

— Mesebeszéd-e ez, Tamás, avagy álmodott kend?

— Már én, Isten miatyánk úgy cse! nem beszélék mesét, azt az egyet elhiheti nekem most a nemzetes urfi. Hiszen tán nem vagyok gyerek! Tudom én mikor van ideje a haszontalan beszédnek is. Meg aztán ... hát a mi? hogy mikor viradni kezdett, a házigazda uram ő kegyelme kijöven, éppen azon módon tűnt el a szemem elől ... mintha csak a föld nyelte volna el. Azóta nem is került elő; déli ebédkor hallám, hogy aggódnak miattla, hanem azt a göbét kéne csak reám bizni, tudom Istenem! kivenném én belőle, hogy merre jár most a nemzetes ur.

— De, Tamás, bizonyos-e kend abban, hogy nemzetes Boncza uram nem a kapun vagy a kerten át távozott, hanem ...

— Már ezt csak Áronnal tudnám bebizonyítani, a ki, úgy látom, egyetért az öreg ur ő kegyelmével, s bizonyosan ismeri a rejtett kijárást; mert, hogy itt e ház alatt titkos út van, arra fejemet merném tenni. Megokuláltam én jól ezeket a vén épületeket, legkivált pedig a tornáczlépcső környékét és az üres szobákat. Nem lehet ám onnét csak úgy eltűnni szem elől.

— Különös dolgok! — mormogá Márkházi gondolatokba merülve: — ugylátszik, az öreg Bonczának olyan összeköttetései vannak, a melyeket még leánya előtt is titokban tart; különben miért küldené Szidóniát oly aggódva keresésére a szolgaleányt. És ez, mint látom, komolyan készül a paranásznak engedelmeskedni, a helyett, hogy megjelentene kisasszonyának: mikor, miután és mivégett távozott atyja. Mennyi rejtély! ...

— Ugy bizon ... ezeket vettem én észre, — mondá Tamás fontoskodva; — és én jelenlitem is akartam még a reggel nemzetes uramnak, de úgy elmerült volt a nyájaskodásba avval a szép kisasszonnyal, hogy szegény fejemet egészen idefelejtett. Majd ki is

furta az oldalamat a „mondhatnám,” meg az unalom miatt, már azt se tudám hová facsarodtam. No, de nem teszek szemrehányást, mert hej! az én virágomban csak úgy odatelejtetem magamat én is, ha szép szemekbe nézhettem. Gyönyörű idők ... mint elmulának!

Márkházi alig halla jó öreg csatlósja ezen utóbbi, kedvkereső, nyájás fecsegését; egészen el volt molydve; agyában tarkánál-tarkább gondolatok futottak cziczét; a vén Boncza jellemére nézve most már komoly gyanu ragadta meg; hinni kezdé, hogy e vén bölcse, ha nem is az ördöggel, de legalább is oly egyénekkal cimborál, a kik Isten tudja miféle titkos czélzatok barátai és a kik végre is vesztélyt fognak hozni a házra. Már látta képzeletében, mint hurcolják börtönbe, kúpadra, máglyára e könnyelmű atyát ... leányával együtt. Aggodalom lepte meg őt Szidóniá sorsáért és csak most vette tulajdonképp észre, hogy mily gyöngéd vonzalom, mily mély rokonszenv, mily meleg részvét fűzi őt e fiatal hölgyhez, a kit nagy vesztélytől látott környezve, s a kiért e pillanatban mindent áldozni tudott volna.

Elhatározta, hogy mihelyt visszatér az esti lovaglásból, azonnal mindent közölni fog vele, gyanuját, aggodalmát, szerelmét, s azon nemes felbuzdulását, mely előre készítette őt szűkségetében élete árán is bármely szolgálati elvállalás.

— Tamás, — mondá halkan, de rendkívül komoly hangon: — kend okvetetlen itt maradj, a mig én kilovaglok. Mindent kísérem figyelemmel, de el ne árulja, hogy sejtunk valamit. Érti-e!? ... én dolgom lesz, majd aztán elhatározni, hogy itt maradjunk-e továbbra is vagy ne.

(Folytatjuk.)

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 121-dik számát.

el nem hanyagolni. S itt valljuk meg, hogy nagyobb részint restek és szakmáknak járatanok vagyunk, gyermekeinket taníttatjuk mindenre, még sokan tehetséjünk közül külföldi egyetemeken is, csak hogy universalis embereket neveljünk belőlük, kik aztán szép ismeretekkel s néhány nagyvilági tapasztalással megterhelve hazajönnek, itthon, mintán higavallérkodtak magukat s egy pár ezer forint adósságot csináltak, unalmából s szükségből gazdálkodni kezdenek, mihez kellő ismeretekkel s kedvvel nem bírván, ne csudálkozzunk, ha Gyula öcsénk vagy Samu fiunk rossz gazda; hanem inkább a helyett, hogy világiakat nevelünk, neveljünk hasznos polgárokat és jó családapákat gyermekeinkből.

A ki mint leendő földbirtokos gazdának született, taníttassuk gazdasági intézetekben is egyszersmind, kedveltesse meg vele a gazdaságot még zsengekorában, mikor minden fogalom legkönnyebben ragad az ifjú lélekbe.

De mi is tanulhatunk vénségünkre is, hozassuk meg a legjobb gazdasági könyveket, és a lapokat olvassuk figyelemmel, próbáljuk is meg az olvasottakat, vigyünk pontos gazdasági naplót, s azt természetesen, mi legjövendőmezőbb. Belső háztartásunkban uralkodjék a legnagyobb rend és takarékoság, ok nélkül való felette nagy eselődést ne tartsunk, inkább kevesebbet, de olyat csak, ki bérre reálszolgál; költségeinket rendezzük jövedelmünkhöz, távolítsunk el minden fényűzést háztartásunktól, s csak a szükségeset vegyük meg, akkor inkább fog jutni gazdaságba beleverni való pénzünk is, mi idővel nagy kamatot hoz. Ha igazán igyekezzünk, s meggondolva okszerűleg dolgozunk, az Isten is ki fog segíteni mostani nyomorúságos és panaszos állapotunkból.

ZEYK SÁNDOR.

Nagyországi gabona- és borkereskedés.

I.

Jóval ezelőtt, még aug. hóban, egy bécsi lap félig egyoldalulag bizonyította: miszerint a magyar gabona, hős egyéb nyers termények természetes piacza... Triest.

Mondhatjuk, ezen némileg apodictice odavetett állítás nagyon meglepő volt, s őszinte meglepéssel olvasók egy pesti lapban, hogy erre nézve lesz még néhány észrevétele.

Mi szerényen meghuzva maiglan vártuk ezen észrevételeket; mert a bécsi „Presse“ Triest s Fiume mellett hozott és a mondott pesti laplól mintegy hozandó észrevételei előleges támasza gyanánt átvett cikkét egy a föld- s szőlőművelésre különösen utalt ország érdekével megfelelőnek annál kevésbé tekinthetjük, mert sokszor Péter egy város mellett, Pál megint más város mellett csupán egy város érdekében emel szót.

Már pedig országos kereskedési kérdések fölmerülése esetében nézetünk szerint nem tökéletes eljárás: egyes városok érdekét — legyen most a városneve Triest, akár pedig Fiume, vagy akármi más — egy egész országgal ugyanazonosítani.

Az ígéretével eddig adós maradt lap mint akét haza legelső kereskedő városában megjelenő újság a mienknél illetékesebben teheti vala meg észrevételeit; de miután ez nem történt, legyen megengedve némi tapasztaláson alapuló ebbéli nézetünket gyenge tehetségünk szerint e la-

pokban elmondhatni; e tekintetben bármikor őszinte örömmel netaláni tévedéseink helyreigazítását elfogadni késznek nyilatkozván.

Ha Magyarhon valamelyik részének természetes hivatása volt, a trieszti vonalra gabonát szállítani: úgy annak teljesítésére leginkább a gabonadus Zala, Somogy és Vasvármegyék voltak kiválva.

Három vármegye fölterekhelye a horvát stájer határhoz egyiránt közel fekvő Nagy-Kanisza (Zala-megyében) volt. Ismertünk ott gabonakereskedőket, kik minden perczen ötven, sokszor százezernél több — nem véka, hanem — mérő tiszta s elegybuzáról rendelkeztek. De az említett megyék ezen gabonapiacza Triestbe — legalább tudunkkal — gabonát soha nem szállított; ellenben Stájerországnak, Karinthiának és Karniolának (Kärnten és Krain) volt rendes eleségtára. A gabona csak Laibachig ment. Triestnek nem kellett, mert jutányosabban kapta... Bessarabiából. Tudunk több esetet, hogy nagy-kanizsai gabonakereskedők Triestben vettek több százerer mérő bessarabiai gabonát, innen Laibachba hozatván azt és adván el, mert minden mérőn egy fél krajczárral többet tudtak nyerni, mint a Magyarországból oda hozott gabonán.

Déli Magyarhon nevezett részének természetes piacza ezentúl is a fennemlített három hercezség lesz; sőt Karstnak mozdonyjal járható állapotba helyezettése óta attól tarthatni, hogy talán kevésbé, mint eddig; mert a bessarabiai gabonában versenytársra akadhat elannyira, miszerint Magyarországnak ama déli része déli piaczaírók leszorítva, nyugat felé fordulni kényszerülhet, hogy bányái és marosmenti testvéreivel vívjon az ausztriai, morva és csehországi piacokon.

Tiszta- s elegy gabonára nézve Triest csak rendkívüli esetekben lehet déli Magyarhonnak piacza; mert bármily jutányosan fogják is szállítani Nagy-Kanisza gabonát Triest felé: a vitelbér vasuton mindig nagyobb lesz, hogysen a hajón még jutányosabban szállított bessarabiával oly könnyűszerűleg versenyezessen.

De egyéb nyers terményekre nézve is nem éppen Triest természetes piacza déli Magyarországnak.

A nyers bős s méz sokkal közelebb s természetesebb piacza Bécs s főleg Pest.

A zala, somogy, vas, veszprém, tolna, győr-vármegyei, szóval majdnem az egész dunántúli kerületi, továbbá a drávántúli horvát határvideki gyapjú piacza szintén nem Triest, hanem Bécs, Pest, Brünn és a szileziai városok. A vasut létesülésével az erdélyi gyapjunak is a nevezett helyeken lesz jutalmazó kelendősége, nem pedig Triestben.

A gubacsot — kivéve a slavoniai őserdőkét, melynek természetes útja Sziszek s Fiume felé tart — Zala, Somogy és a horvát határvidek csak nem fogják Triestbe küldeni, midőn a közelebb lévő stájerországi, főleg a radkersburgi, gratzi, pettau, marburgi s a többi timárok-nak leginkább kell?

Sőt Slavoniának hajóépítő faneműit illetőleg, megint nem Triest, hanem Sziszek, Fiume természetes kiviteli helyei.

Bárhogy hányjuk vessük a termények egész névsoroztatát, részünkről csak egy cikket nevezhetünk meg, melynek némelykor Triestben nagy kelendősége van.

Ezen cikkek a... török buza, melyet közönségesen „kukurutz“-nak (kukoricza) neveznek.

Érezték ezt mindig a csáktornyai s varasdi gabonakereskedők, sőt a muraközi köznép is.

Mert ha a forradalom előtt Zala-vármegyéhez tartozott, de a 48-diki események Horvátországhoz varasdi s részben körösi kerületéhez csatolt Muraköz nevű félsziget pompás országutak mellett elterülő helységei ezek között különösen Dobrova, Vidovec, Kottori, Sz. Kereszt, Kralovec, Draskovec, Perlak, Csáktornya, Nedelicz sat. virágzó állapotának okait kutatjuk: úgy fogjuk találni, hogy részint jóval a forradalom előtt (megváltás után) történt felszabadulásuknak, különösen pedig a török buzával (de nem egyéb gabonaműekkel) éppen Triestig való kereskedésnek köszönhetik.

A muraközi ember nem hiába nem irtóztott vissza a régente oly híres szegedi, debreczeni sőt a szolnoki utba eső még hírevesebb ványai sárnál is feneketlenebb volt nagy-kanizsai iszaptól. Erejük s szépségükről híres lovaikkal, melyeknek csikói nem egyszer pompáztak a boldogult nádor budai istállóiban, legyőzték a délmagyar-honi gabonátár sártengerét, le a Mura-vízen túl Szepetnek, Szt.-Márton, Szt.-Miklós és Sormás körül sivatagként elterülő még nehezebben járható homoktengert; török buzákat vettek s vitték Triestbe, onnan pedig kolonialis portékát hozták vissza.

Magyarország déli részének tehát kevés kinézése van, hogy Triest legyen gabona-rakhelye. A Bánságot, Felső-Magyarországot s Erdélyt hagyjuk jövő cikkünkre.

Y. Z.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Dézs, sept. 10-én. — Érdekesnek vélem a K. Közlöny hasábjain közre adását kérni az alulírott szintoly hazafias, mint üdvös irányu ajánlatnak, mely az itteni kisdédovó-intézet bizottmányához közelebbről érkezett, s következésképp hangzik. — Tisztelt kisdédovó-dai bizottmány. — Az 1856-ki július 12-ki legmagasabb kegyelmitény, ma egy éve 637 egyénnek adta vissza elkobzott vagyonát. Ezek között vagyok én is. — Sokat szenvedtem, sokat vesztettem: de megmaradt imádott hazám iránti hő szerelmem. — Ezen szerelmem zálogául ajánlok a dézsi kisdédovóda részére 200, olvasd kétszáz ezüst forint öt percentes földterhermentesítési kötelezvényekben, melyeknek kamatját már e folyó 1857-ik év július 12-kétől fogva pontosan fizetni magamat, és halálom esetére utódaimat kötelezem. — Dézs Erdélyhonnak egyik magyar szellemű városai közé tartozik, és mégis a lakosság alsóbb rétegeiben a közlekedési nyelv nem amagyar. — Édes anyanyelvem felvirágzására, ennek a nem-magyar ifjú nemzedék közti megkedveltetésére, ohajtásom, akaratom az, hogy ezen kétszáz pengő forint után eső kamat, ezen tíz pengő forint, Sipos-alapítvány név alatt örök időre, azon inunden rang, nem, vallás, és nemzetiségi tekintet nélkül, tíz kisdédovó-dai gyermek közt osztassék ki a közönséges vizsga alkalmával, kik:

1. A magyar nyelvben kitünő előmenetelt tettek.
2. Szorgalmas, és jó erkölcsű gyermekek.

Mig élek, föltartom magamnak azon jögot, hogy ezen ösztöndíjat a kisdédovó-dai tanító ur ajánlatára magam, vagy fölhaltalmazottam által osszszam ki.

ÖSSZEEL.

Mint elárgult az erdők lombja!
Szomoru lett a szép vidék,
Oh természet, szived mi bántja,
Hogy színed úgy elváltozék?

Vagy tán az ősz megérkezett már
Szokott halvány képivel,
S minden virágot, minden szépet
Vihar szárnyán hord szerte el.

Oh, csak szívemhez ne jött volna!
Most kezdődött ott a tavasz;
Hisz elég virág volt kertemben,
Mért nyult szívem virágához?

D. SAROLTA.

KÖNYVISMERTETÉS.

„Nővérek.“

Regény, két kötetben, írta b. Eötvös József. Kiadja Heckenast Gusztáv. Pest, 1857-ben.

(Folytatás.)

Ha egy kis eseményvel Farkas szép alakja mellett nemesebb jelleme, magasabb hivatása kiemeltetik, vagy az legalább iskolákat járt, vagy az udvarban ispánságot visel, vagy a helybeli lelkész fia, s így olyan, kiről bizonyos magasbacska miveltésé feltételezhető, hogy az a grófhölgygel bensőleg barátkozó, s sziklaeleken együtt ábrándozó Mariska izlésére szegyen ne hoozon; akkor e jellemeknek más soruk lehetett, és Ormosy grófné se jött vol-

na azon kedvetlen helyzetbe, hogy Mariskában saját leányát csak maga-magának vallhatta bé. A mi ez érzeményes nőre nézve annál nyomasztóbb lehet, mert éppen neki, minden végkincse, csak még felül élt s megtalált gyermeke lehetett, s arra, hogy saját kiletét leánya előtt eltitkolja, alig lehetett elfogadható ok, hogy fényes sorban tán szerencsétlenekké váltak volna; mert a ki szegény sorban tudott boldog lenni, az kényelmes sorban még inkább az lehet.

Éppen ezért Mariska sorsa az, mely — hiszem — hogy minden olvasóban kedvetlen benyomást hagy hátra, s mely a mű eleven testében egy beteges idegzet gyanánt vonult végig, melyet az ember onnan örömet kívetni, vagy más színben újra teremteni ohajtna.

Ezen egyetlen, nézetem szerinti hiánya mellett e regény oly gazdag a beletömtött eszmék, reflexiók, gondolatok és jellemzés kincsei által, benne oly tanító, oly ép életnevezetek tükröznek vissza, hogy azt irodalmunk legnagyobb csendiumai közé méltán helyezhetni. Egy mű az, mely a nőnem miveltésére van hivatva, hogy a társadalmi életbe ép fogalmakat vigyen át, s melyet gyermek-leány és nő egyaránt okulással olvashat. Nem időszaki hatásra van ez számíthat, mert nem zajos események adják annak érdekét; de reflexioival a lélekre hatván, az egy hasznos kézikönyvvé, a nő és férfi közti élet-kis biblijává válik, mely a családi életben főerénynek vallja az egyetértést, őszinteséget és nyíltságot. „A házasságban egy kis veszekedés is többet ér, mintha minden(ik) fél érzéseit, gondolatait magába zárja.“ (102 lap.)

A magyar-honi journalistika terén e nagy becsű műnek egy pár ismertetését láttam, hol az illetők az egyes axiómák kiemelésével akarták kitüntetni e mű főbecsét; azt kellene ne-

kem is tennem; mert e regénynek erejét éppen az eszmék képezik; de ha igazságos akar-nék lenni, szinte a félregényt kellene utánnyomlatnom, oly átgondolt, s oly alapos ab-gan minden tétel; felesleges is volna már a közhasználatra adott gyöngyesszméket kisdéd-nem, szerezzé azt meg minden nő és férfi, s ékesítse fel ama nemes eszmékkel lelkét; drágább kincsek azok egy nő szemlém, mint a ruháin ragyogó brillantok, keleti nemzet fiá-nak gondolatvilágában képződött legszebb keleti gyöngyök azok.

DÓZSA D.

EURÓPAI VISZONYOK.

Esztetörök Erdély történelméhez s illetőleg Rákóczi korához.

(Folytatás.)

Egyszer ugyan hosszas és sajtáságos kalandok után sikerült a török divánt lábra állítani Péter ellen; a török roppant erővel jött Oláhországba és Péter ezért annyira békerítette volt, mikint Péter, elcsüggedésében lemondott volt életéhez, birodalom alapításhoz és meneküléséhez minden reményéről. A nagy Kathalin csárné lángesze és a török nagyok erkölcsi rothadsága megmenték őt, mielőtt XII. Károly a török táborba érkezhetett volna. Kathalin csárné saját s a tábornokok s főbb tisztek ékességait, drágaságait egybe gyűjteté s a török fővezért megvesztegette. Mikor XII. Károly a török táborba érkezett, a fővezér útát nyitott volt Péternek, ki egész táborával már akkor tova járt.

A pultávi csata után Péter csár mindjárt, a már megtört dán és száz királyok felett uralmat nyert; azoknak tengeremléki tartományait

kezdte elfoglalni, valamint Svédországgal német tartományait is; családját a német szövetség tagjává tette; Lengyelország már ekkor nagyrészen elkorcsosult főnemességénél magának nagy pártot csinált; mely mindig növekedő bűne a lengyel főnemességnek volt később oka annak, hogy az orosz udvar terveivel és szerencsésével kapcsolatban, Lengyelországot annyira szembeállított Európával, mikint annak felosztását a polgárosodás és Európa érdekében bűn lett volna elmulatni. Fájdalom, de úgy van. Törökország akkori belső sülyedését, Oroszország elég keserűen érezhette Törökországgal harmad és negyedigiziglen.

Valamint egyedet, úgy államokat és nemzeteket soha sem csak a nehéz körülmények, hanem inkább saját erkölcsi rothadásuk semmisít meg. Ez az emberiség gátlóhatlan előhaladásának törvényén alapszik. Nem kell tehát lacrymatoriumot ülni a megromlott, a megrothadt faj felett... Hadd rothadjon, hadd korbaszoltassék: meglakol, okul vagy elrohad, hogy új, erőteljesebb faj szülessék!... Kiben életrevalóság van, idők folytán csak ki küzd a legnehezebb körülményekből is. Ugy is, csak ki az idő szemlém, csak ki saját rendeltetését föl fogni tudja; csak ki, ha emberileg gyarlóságok közt is, de az emberiség előhaladásának, az örökigazságnak zászlója alatt van, maradandóságra csak az számíthat. Ez a történelem örökigazsága. Ne mondjátok nekünk, hogy az erény megbüntette, hogy a bűn megkoszorúzza volna a nagy időben. Ez csak látszólagos jelenség. Ne ruházzatok az erény nevét ábrándos álmokra, vagy embertelen felfuvalkodottságokra. A bűn mindig bűn, az erény mindig erény marad, bár mi tarkára festett palásttal fődjétek be azokat.

(Folytatjuk.)

Ha kisedódóda — mitől a gondviselés azt óvja meg — lenni megszűnnék, akkor ezen kétszáz pengő forintnyi alapítvány-tőke a dézsi református iskola tőkét gyarapítja; de a kamatok mindenkor az eredeti célra fordíttassanak. — Ezen irómanóom addig is, míg az urbéri kétszáz forintos kötelezvényt a tisztelt kisedódódai bizottmányoknak kézbesiténém, szolgáljon kötlevel gyanánt.

Ohajtom, hogy ezen édes anyanyelvünk fölvirággassára tett alapítványom számos követőkre találjon. — Teltjes tisztelttel vagyok. A tisztelt kisedódódai bizottmányoknak. Alör, július 12. 1857.

honfi szolgálja
Nagysolymosi SIFOS FÉTER.

Reményilem az érdekes olvasó közönség teljes méltánylást fogadandja, ezen hazafias áldozat hírré tételét, s tán lesz, kit e példa lelkesíteni fog nemzetiségünk hő szerelmére, mely jövőnk, s fennmaradásunk egyetlen palladiuma.

M. Panit Sept. 5-én. — Az ókor egyik ünnepelt költője mondja: „omnia jam fient, fieri quae posse negabam“ sat. — Ez eszmét, több követő századok, s magam is csak költői festésnek tekintém, a költő rossz kedélyű lélekállapotának tulajdonítam mindig, és a „dabit ignis aquas“ t mint elragadtatott képzelgés szüleményét, s lehetett nagy tartam.

Most látom, hogy még az egyedül változhatatlan természet rendében sincs változhatatlanság.

Ha hüledezni kezd is az ötven éves egyén keble; de hogy a harminczöt éves férfikebel szeretett tárgya iránt kihülhessen, képtelen. Hogy napunk a föld, e mindenkor hüen megmaradt szerelmese iránt, még a forróbb évszakban hevítő sugári hő áradatában kihüljön, lehetlennék hívém mindedig. Vagy a nap vénült el, vagy földünk valami ledér szellővel kaczerkodék nem régen; mert a két szerelmes közti viszony nagyon megzavartatott közlebről. Nálunk augusztus 24. 25-én éjjel nagy dér — a népnyelvé hárommal, esett. A kaszalt sarju-rendeken 1. — 1 1/2 vonal vastagságban vala, napfelkelte után is, látható; a paszuly és ugorka-leveleket leforrázta; a zöld dokányon is látható nyomaikat hagyta. E jelenet, csaknem nyárközéphen, valami rendkívüli.

A benyomás, a meglepetés, mit e váratlan természet, — szerintem természetellenes — jelenet okozott, nagy volt. Kukoriczáink merőben éretlenek, sőt nagyobbára még meg sem szemelttek. Terményeink csaknem egy hóval késnek, az időjárás egy hóval siet t. i. őszfelé, s így terményeink készülsége és az időjárás közt szinte hét havi különbség. — Mondta bár egész világ, állita valamennnyi physikus, de én hogy augusztusban minden esősöd, s szelek nélkül napfényes tiszta állandó idővel der hulljon, el nem hívém soha. Tán a kültermészet is az emberek közlebbi időben megváltozott keblétől tanulta el e kora hidegséget? Annyi igaz, hogy én Oviddall már azt mondom: Omnia jam fient, sat.

UZONI Z. J.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Egyike a legtekintélyesebb bécsi lapoknak, a „Wanderer“, egy szemléltető közleményt ad Erdélyből, melyben többek közt ez áll: „Igaz van a kitűnő szerkesztett (ausgezeichnet redigirt) „Kölozsvári Közlöny“-nek, midőn fáradhatatlanul az anyagi érdekek emelését és az ország alább néposztályainak szellemi képzését eszközölni főfeladatnak kívánja tekintetni; mert a nép állapota valóban igen szomorító, kivált Magyarországi déli részein és a Székelyföld némely kerületeiben. Mindenekelőtt a népnevelés előmozdítása szükséges itt. A magyar és székely vidékeken a falvak lakossága vegyes, és a legkisebb helységeiben is feltalálható a nyelv és vallásbeli vegyesség.“ A községi ügyeket egy jegyző, de legtöbbször két bíró (egy magyar és egy oláh) látja el, mert a két nemzetiség egyeztetése lehetetlen. Az oláh, mint tudjuk, az a nemzet, mely bajosan simul valamely más nemzethez, idegen nyelvet pedig nem egy könnyen tanul meg. Ennélfogva egészen izolálják magukat a magyartól, s a hol csak lehet, külön egyházat és népiskolát alkotnak (a görög-nem-egyesült püspökök sokat áldoztak a népnevelésére), míg a magyar a románok közt elszórvá, azoknak nyelvét eltanulja, de nemzetiségét fenntartja.“ stb.

* Sok érdeklél halljuk naponként városunkba érkező utasoktól, a kik Pest felől jönnek, hogy a szolnok-debreczeni vasúton már sürűsen járnak a porondszállító vonatok, melyekkel néha a maga idejében érkező utasok is felvételt, gyorsan folytatják útjokat boldog Debreczen városába. Sőt a mozdony már a váradi vonalon is oly közel kereskedik e bércezes hazánk határszélehez közel fekvő nagy jövőjű városhoz, hogy a nagyváradiak naponként kikocsiznak gyönyörködni a jövő-menő mozdonyok szép jelenetében. A n.-váradi indóház nagyszerűen épül.

— (Egyházi népkönyvtár). Néhány év előtt a magyarországi katolikusok egy igen szép irányú, irodalmi társulatot alapítottak, mely csakhamar szent István apostoli királyunk nevét vette fel társulati nevéül. Ennek feladata olcsó és jókönyvek kiadása által terjesztetni a vallást, szelidíteni az erkölcsöket, s képezzé tenni a szegényebb osztályt is, hogy könyvekhez juthasson. Most a protestánsok kezdenek hasonló idves eszmére jönni. Egy érdekes földirtokos Jánosy Károlyévenként halálaig 200 pfrintot ajánl (az Isten minél tovább éltesse, miután életét érdekessé is tenni tudta); ajánl pedig kezdő alapjául egy megindító egyházi népkönyvtárnak, mely a magyar protestánsok felvilágosítását a közérkölciség s általában az egyházi élet ébresztését vegye feladatául, s a népet olcsó, erkölcsös könyvekkel lássa el.

A tisztántuli (reánk nézve inneni, a debreczeni) egyházke-

*) Ez állítás azonban a székelyföldre nézve nem áll, hol igen sok, sőt legtöbb a tiszta magyar helység.

Szerk.

rület ezen igen derék eszmét felkarolta, s elhatározta az egyházi népkönyvtárt létesíteni. A program Balog Péter fötízt. h. superintendens aláírásával már szét is küldetett, mely szerint az egyházi könyvtár, évenként négy kötetben 40 íven fog megjelenni, azon elveket tartalmazó dolgozatokkal, melyek a szentírás alapján a ref. ker. anyaszentegyház hitvallásaiban és symbolikus könyveiben, s a közlebről elfogadott második helvecziai vallástételben s a heidelbergi katekismusból felállítvák, s melyek a külföldi reformált egyházak életét és fejlődését vezérlék.

A könyv kiadása következő módon fedeztetik.

Minden egyház fizet közpöntárból minden száz lélek után 10 p krt, minden lelkész s tanító 1 pfrintot, s ezért kapnak illő számú példányokat. Mások nézve a könyvek árultatni fognak; s az összes tiszta nyemrény fele a vállalat biztosítására, másik fele a debreczeni tanítóképző intézet javára fordítatik.

Erdély s Magyarhon minden protestáns kerületei járulhatnak ezen vállalathoz, s hasonló kötelezettség mellett számukra hasonló kedvezmény biztosított.

A föt. superintendens ur köriratában minden magyar protestáns megyét s gyülekezetet felhív, hogy kiadott tervezetere bírálatát s javaslatát tegye meg jövő január 1-ig, mikor az egyházkerületi gyűlés tárgyalása folytán az alapszabályok véglegesen megállítatnak.

Ezen igen derék előlépés maga után vonhatja szép virágzásba indulását a protestáns anyaszentegyház vallásos didaktikai és erkölcsképző irodalmának, főként ha a kiadandó művek nem valamely pedans alakban lesznek szerkesztve, s benne a hasznosan mulattató, melegen oktató elem fog uralkodni a szárazan aethica helyett, mely utóbbi jellemzi többnyire vallásos irodalmunkat.

* Rózsa Sándort, sept. 10-kén örízet alatt Budára szállították, hogy perét az ottani bünvádi törvényszék véglegesen tárgyalja. Állítólag az eddigi vizsgálati eljárásokból ellene rablásgyilkossági tény nem bizonyulván be, most mint felségssértő fog a törvényszék előtt megjelenni.

Sajó híba. Közlebbi lapunkban a sófai adakozás végén hibásan áll a dézsi küldemény után 20 pfrint, 20 pkr helyett.

Fölségi kegyelmi tény.

Az 1857. évi szeptember hó első napján kiadott birodalmi törvénylapban olvassuk a következőket:

Az 1848. és 1849. évi fölkelés miatt Magyarországon s az erdélyi nagyfejedelemségben haditörvényszékileg elítelt vagyonekobzásnak az 1856. júli. 12. kelt legfelsőbb császári rendelettel több személyre nézve lett elrendezése folytán Ő cs. k. Apostoli Fölsége Albrecht főherceg Magyarország hadi főkormányzóhoz tovább Schwarzenberg Károly tábornagynagy, erdélyi kormányzóhoz, és gróf Coronini Cromberg János altábornagy búsági és szerb vajdasági kormányzóhoz intézett legfelsőbb kéziratával 1857. május 23-án következőket méltóztatott rendelni:

1. A haditörvényszékileg elkobzottaknak nyilvánított s az állam birtokában levő vagyon, azon állapotban, melyben az az átadások létezendik, s épen úgy az akkor még be nem szedett hasznok és járadékok, végre a megszüntetett urbériségeket a többi földirtokosok számára biztosított kárpótlás is a nyiltprancs nyomán kitudott kárpótlási tőketől járó s ezen legfelsőbb rendelet napjától 1857. május 23-tól számított járadékok huzására való igényvel együtt, az 1856. május 23-án kelt császári rendelet további kiterjesztése-kép következő személyeknek fognak kiszolgáltatni:

a) Mindazon polgári egyéneknek, kik az említett fölkelés folytán felség árulás miatt, egyszersmind pedig más az 1857. május 8-kán kelt legfelsőbb kéziratban bocsánatot nyertek sorába nem tartozó büntetésreméltó cselekvények miatt elíteltettek, s ez utóbbiak miatt jelenleg a belföldön fogságban vannak; — minden jelenleg a belföldön fogságban levő katonai egyéneknek, nem különben.

b) Mindazoknak, kik már a fogságon kívül a belföldön léteznek, kik azonban a vagyonekobzás elengedésében még nem részesültek.

Egyébiránt Ő FÖLSÉGENEK legkegyelmesebb akaratja, miszerint az elkobzott javakból az államkincstárba eddig befolyt tiszta jövedelmek az ország s lakosainak javára fordíttassanak.

2. Az ezen rovatokba tartozó azon személyeknek, kik a forradalmi időszak alatt az állampöntzárakból pénzüelőgevezvényeket kaptak s azokról csak részleg vagy a fennforgó akadályok miatt épen nem számoltak, a számadás kegyelemből egészen elengedtetik. Ennélfogva egy részről az előlegezési összegeknek a számadásból kihagyása iránt a szükséges intézkedés megteendő, s más részről pedig elrendelendő, miszerint azon elkobzott vagyonok, melyekre nézve az elkobzás elengedése kimondott, s melyeknek kiszolgáltatása a számba nem vett kincstári előlegezvények által többé nem gátoltatik, az illetőknek átadásanak.

3. Ezen kegyelmi tény a bírói csődtárgyalás alatt levő tömegekre is kiterjed, melyekre nézve a pénzügyi ügyvédség általi képviselést megszűnik.

Az említett tömegek ezen kegyelemből visszasszolgáltatásának a cs. kir. kezelő hatóságok által az átvételről folyó időszak nézve teendő minden számadás, nem különben az állam részéről bármely más szavatosság kizárásával, s az államigazgatóság által a birtoklás ideje alatt elvált jogkötelezettségek fenntartása mellett kell történnie.

Hogy pedig egyrészt a közigazgatási uton lett fölszámítás által ki nem egyenlített, hanem bírói elhatározásra utasított igények birtokosai az új perlekedés költségeitől megóvassanak, s más részről a már hozott ítéletek ne veszélyeztessenek, s illetőleg az e részben kiszabott folyamodási utról el ne vonassanak; azon perek, melyek az elkobzott, s most már visszasszolgáltatandó vagyontömegekre illes igények tekintetében a pesti és nagy-szebeni országos törvényszékek illetőleg országos fötörvényszékek kirendelt osztályánál az 1851. március 20-kán és 1853. március 23-kán kelt császári rendeletek határozatai nyomán már megindítottak, ezen törvényszékeknél folytatandók, a mennyiben különben mind a két perlekedő fél meg nem egyezik abban, hogy a folyamatban levő jogügyek a rendes bíróságoknál folytassanak.

4. Azon haditörvényszékileg elítelt személyek tekintetében, kik mint menekülők, míg a birodalmon kívül vannak, a cs. k. követségekre és ügyelőségekre azon utasítás adatott,

miszerint az ily személyeknek a visszatérés megengedése, nem különben a büntetés s a reájuk haditörvényszékileg kimondott vagyon-elkobzás elengedése iránti kérvényeket fogadják el.

Ezen kérvények folytán Ő cs. kir. Apostoli Fölsége fenntartja Magának azon elhatározását, hogy a kérelmezőkre jelen kegyelmi tény határozatai mennyiben alkalmazhatók.

KÜLFÖLD.

— A keletindiai társulat nehéz próbának megy eléje, mint írják a „D. Allg. Ztg.“-nak Londonból. Az angol kormány a jelen küzdelem végét sem akarja megvárni, hogy egy önálló kormányzat szervezéséhez hozzá kezdjen. Palmerston lordnak még azon is jár az esze, hogy az egész szabadelvű párt közrehatását megszerezze magának India kibékítése munkájához, s e célból az iljabb liberalis iskola néhány jelesbjeit fölkarja venni kabinetjébe. A paeliták fölvevésével felhagyott a premier, mivel Somerset hg. azt nyilvánította, hogy ő maga részéről semmit sem ért az indiai ügyekhez, s az ő peelitá bajtársairól kénytelen azt nyilvánítani.

— Anglia hadierejét az indiai lázadás eléggé igénybe vevén, az a kérdés merül fel: mit tesz Anglia Perzsiában, mit Chinában, ha erősebb föllépésre lesz szükség? Perzsiát illetőleg úgy hiszik, hogy a kormány a francia császár erőyes közbeszólására számít, miután Napoleon közvetítői szerepet vitt a Feruk-Khánnal folytatott alkudozás közben. Chinában pedig jobb időre halasztják a harcziassabb föllépést. Elgin ugyan bombázathatná Cantont, de lehetlen volna megtartani, míg több sereg nem érkezik. Ily körülmények közt nem lehet jobbat lord Elgin, mintha látogatást tesz Pekingben, s ott a cantoni kormányzónak desavouallatását s kárpótlási öszlet fizetését kívánja, s mivel alkalmasint vagy megtagadják azt, vagy semmit sem jelentő formasságokkal huzzák halasztják a dolgot, az angol királynő nevében megizeni a háborút.

— A „Times“ az angol sereg állapotát Delhi előtt a szebastopolhoz hasonlítja. Ámbár, ugymond, a 80 ezer lázadó közöl, a kik az angol uralom ellen fegyverben állanak, alig 15 ezer van elsánczolva a nagy mogul városában; a brit seregnek oly éghajlati nehézségekkel kell küzdenie, mint Krimben. Ebből következteti a „Times“ hogy legalább 80 ezer angol katonára van szükség India lecsendesítése végett és pedig egyideig folyvást ily lábon kell tartani Indiában a brit haderőt.

— A „P. N.“ londoni magyar levelezője ezt írja: „Tévedne, a ki azt hinné, miszerint az indiai dolgok miatti aggodalom a brit hatalom csönkítése feletti fölelemből származik, s mintha az angolok magok is látnák mindazon rémeket, melyek a „Nord“, „Gazette de France“ s hason indultu lapok hasábjain ijesztgetik a gyengébb idegzetű s hiszékeny olvasót. A mi az angolt bántja, két forráshól veszi főleg eredetét: ezek egyike boszusággal vegyes szégyen, másika a családi kötelek és verséggel együtt járó fájdalom. Szégyenlik, hogy oly készületlenül lepettek meg; boszankodnak, hogy épp azon osztálytól jó a csapás, mely a brit kormány legtöbb kedvezéseiben részesült. Hogy a családi küszöbön belül elég ok van bankodásra, könnyen elhiszi az, a ki meggondolja, hány ezer brit esett áldozatul a vad dühöngés első kitörésének. A kimenetel iránt a józanabb rész tisztában van; ott, hol a végeredvény combinatiótól függ, az lesz a győztes a ki jobban számít. Barbár népfajok pillanatra kezert foghatnak ugyan valamely idegen iga lerázhatása végett; de őszhangzólag tartós együttműködésre még akkor sem képesek, ha vezérök Dzsingis khán vagy Attila volna is. Senki a gyászeseményekből több tanulságot nem nyerend, mint éppen az angol. A lázadás fejei bünhödni fognak, a rend, alkalomszerű szigor által helyre fog állítani, a rendszer lényegében rejtett hibák kiküszöböltetnek, és az indo-brit uralom szilárdabb leend, mint valaha volt. És itt van a brit politika „ne továbbja.“ Ha az igazgatók egy némelyike tán kedvet érezne magában, állandó büntetőrendszer felállítására oly értelemben, mihez képest a meghódítandó tartományok valóságos bünöncz gyarmatokká lennének lealázandók, az illetők nagyobb része megkímélendi a nemzetet a bollástól, s az érzelmi és erkölcsi fejlődés fonalát ott veendi föl ismét, hol azt a lázadás megszakította volt.“

— Napoleon több respectet követel maga irányában a német országai sajtótól, mint a mennyit a francia sajtó tanúsít a németek iránt. A finom idegzetű francia császár két frankfurti lapot illedelmes bár, de a francia nézetekkel ellenkező magoktartásért diplomatiái felszólalás követeléseken hivatalosan megdorgáltatott.

— Mint írják Mazzini nemrég három napig tartózkodott Nizzában. Innen Genuába utazott barátaihoz, elutazása után csak 8 nap mulva esett értékre a rendőrségnek a nagy izgatónak ott léte. Genuába „Dante“ hajón ment Mazzini, s utazta utazta a kezében tartott iszonyu nagy imakönyvből fel se pillantott s minden pillanatban hányt a keresztet áhitatosan.

— Muszka nőjáról volt már említés réve, mely a dán-német kérdésben kimondja a pétervári kabinet tudvalevő nézetét; nem maradhatott el hát a francia nota is, mely ezt a kérdést europainak jelzi, s a melyet

ennelfogva csak is europai congressuson lehet eligazítani. Így mondja ezt egy bécsi levelező.

Sok minden kérdés előfordulhat a stutgarti legyoltan, az oláh, az olasz, a dán, s a chinai kérdés; de leginkább félnek a németek oly végzettséget kombinálni, mely a német viszonyokra tartosan káros befolyást, gyakorolhatna. Azt jósolják, hogy a német szövetség, mely jámbor ugyan, de nem félénk, ha nem is formászerűen, de erkölcsileg mégis szét fog bomlani. A két német nagybatalom közt kézzelfogható a kétfelé húzás, minél fogva a dán törekvésnek győzelme várható és slesvig érdekei végképp, Holstein, s Lauenburg, érdekei pedig legalább részben mellőzve lesznek. A francia, s orosz nem fogják soha Németország erősülését előmozdítani a slesvig-holsteini igények kielégítése által; s magok a német közép és kisebb fejedelmek sem kívánhatják, hogy egy nagy Németország nőjön fejére, a milyent 48-ban is a német tudósok osszerakni próbáltak. Egy új rajnai szövetség eszméje minden valóság pontján állana, a melynek folytán több német fejedelemség inkább várná az irányadást és utasítást Párisból, mint Franciaországból.

A francia császár a porosz királlyal is találkozni fog, mint mondják, s kívül még a szász és bajor királlyal, s vagy másfelé tucet kis német fejedelemmel, a kik mostanság Páris felé fordulnak mint üdvök Mekkája felé.

Minden oda mutat, hogy a francia-orosz barátság nem zárja ki az angolai szövetséget. Így például Cambridge angol kir. hget még a két császár Németországban leendő összejövetele előtt várják a chalonsi táborban; azon hír is van, miszerint october első felében Victoria királynő Fontainebleauban fog jöni látogatásra.

Tunisztán ausztriai hajóraj jelent meg, mi nagyon alkalmatlan lehet a Tunisban uralkodni vágyó francziának, s még inkább a muratista hadjáratnak is.

Francia lapok állítása szerint, Vagorides az uniohoz kezd hajolni, s nem akarja most ismerni azokat, a kik előbbi unie-ellenes törekvésének ügynökei voltak. Ezen eljárás folytán, mondják, az unio barátai felbátorodván, Moldyában is erőiesen izgatnak a unio mellett. Ha pedig a moldvai diván is az unio mellett fog nyilatkozni, akkor nehéz lesz azt megakadályozni.

Az angol kormány kijelentette, mikép jelen-

leg nem tervez idegen legiót alakítani, s az angol hadseregbe idegenek nem szoktak fölvetetni. Majd elvállik, ha soká megmaradhat-e az angol az idegen segély iránti el-lenszenében.

Egy keletindiai levél szerint Delhi előtt az angol ostromlóereg azon sorsra jutott, hogy maga lett ostromoltatva.

A mult napokban a holsteini rendek gyűlésének két tagja, természetesen nyílt hivatalos minőség nélkül, Bécsben volt. Illető körből azon jeladást kapták, hogy forduljanak a német szövetséghez. A német szövetség pedig éppen ez idő szerint sokkal betegbb, hogy sem maga tudna valakit megorvosolni.

A svéd király egészségi állapota nem engedi az oroszok tanácsa szerint, hogy még 12 hónap előtt kormányügyekkel foglalkozhassék. A koronaherceg lesz regens. Oskár királyuk napjai mint hirlik meg volnának számlálva.

Bécsi börze. september 12-kén. Erd. urbéri papir 78³/₄. Magyar urbéri papir 79¹/₂. Neuzeti kölcsön 83⁹/₁₆. Arany darabja 4 fr. 57¹/₂ kr. Ezüst 5¹/₄.

Talajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

Az erdélyi cs. k. helytartóság f. é. sept. 5-ről 20.774 sz. a. felhívja azon tanulókat, a kik a bécsi cs. k. műtételi intézetben megürült erdélyi alapítványt 300 eftal és 60 eft. szálláspénzzel 1858 ra és 59-re el akarják nyerni, adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. sept. 30-kaig.

A záhi cs. k. járás-hivatal M.-Ludason f. é. aug. 22-ről 575 sz. a. pályázatot hirdet a járásában megürlt néhány község-jegyzői állomásra 300—350 eft évi fizetéssel. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. sept. 30-kaig.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é.

aug. 6-ról 7043 sz. a. tudatja, hogy Schnell Lajos elfoglalt 208 számú házat parizs-utczában Kolozsvárt, a Melás Sam. árva-kezsire, f. é. octob. 5-kén és 31 kén d. e. 9-kor a törv. széki irodában köz-árverésen eladják.

Urbér kárpótlási tőke-utványozás

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 30-ról 6974 sz. a. tudatja, hogy Szabó Ferencnek oláh-toplicai és mesterházi birtoka után 6038 eft. 56³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 7-keig. Targyalása f. é. decemb. 7 kén, d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 10-ről 1808 sz. a. tudatja, hogy Erdődi László-

lónak és Marosi Károlynak kis-nyíresi birtokuk után 222 eft. 3³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 10-keig. Targyalása f. é. decemb. 19-kén, d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 10-ről 1807 sz. a. tudatja, hogy Marosi Károlynak és Erdődi Lászlónak nyíresi birtokuk után 154 eft. 16³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 10-keig. Targyalása f. é. decemb. 23-kán, d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 30-ról 6965 sz. a. tudatja, hogy Beteg Józsefnek m.-köblösi birtoka után 373 eft. 2¹/₂ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 3-kaig. Targyalása f. é. decemb. 3-kán, d. e. 9 kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é.

jul 30-ról 6967 sz. a. tudatja, hogy Farkas Imrénnek, Ujvári Máriának és Benkő Károlynak, m.-sárdi birtokuk után 373 eft. 47¹/₂ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 4 keig. Targyalása f. é. decemb. 4-kén, d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 30-ról 6966 sz. a. tudatja, hogy Farkas Imrénnek és Köllő Jánosnak berendi birtokuk után 317 eft. 11¹/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 3-kaig. Targyalása f. é. decemb. 3-kán, d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. jul. 30-ról 6968 sz. a. tudatja, hogy Török Károlynak báloki birtoka után 625 eft. 37¹/₂ kr. kárp. tőke és járuléka van utványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 4-keig. Targyalása f. é. decemb. 4-kén, d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(249) (1—13) Proháczi és Társ Londonból.

Lakásukat Kolozsvárra tevén át, ajánlják legdivatosabb készítményeiket, minők: Legújabb divatu boárok 2 ftól 10-ig. Vitorinek 3 ftól 12-ig. Mantillak 20 ftól 35-ig. Minden rendű Muffok 3 ftól 60-ig. Itt még nem látott Afrikai bőrből kész lt Muffok 10 ftól 12-ig. Biber férfi mellények 22 ftól 30 ig. Biber sapkák 10 ftól 12-ig. Izlöl átnem ázható tengeri kutya kabátok 36 ftól 45-ig. Biber kesztyűk, lábkosarak 5-ftól 8-ig. Különbféle férfi kabátok 35 ftól 110 ig. Minden alaku bundák 32 ftól 120-ig. És mindennemű bőrből nagyobb mennyiségben.

A vásárló delnök és uraságok fenczimzett kere kedésünkben tehetik szíves megrendeléseiket.

Videkről jövő meg rendelések a meghatározott ár meg küldése mellett pontosan teljesítenek.

Mindenféle sücs portékák kitisztíthatnak, meg újíthatnak vagy becsérélhetnek a legutányosabb árron.

(246) (3—3)

Osszián 15 éves—16 markos sárge talvér mén Hadadban, b. Weselenyi Farkas ur udvarában, minthogy saját ivadéka elszaporodván, a ló-tenyésztők előtt esme-

retes okból tovább nem használható—elad vá tételt. Ára iránt értesítést vehetni Kolozsvárt, belső-közép utczában 543 szám alatti háznál.

(247) (3—3)

Haszonbéri hirdetmény.

A nagy-enyedi reformatum Collegiumnak a nagy-enyedi határszéiben levő, kellőleg el látott fűrészmalma, téglá- és cserépvető csúre— a szükséges melléképületekkel, hozzátartozó legelővel—folyó évi octoberhó 14-kén délután 2 órakor, több egymásután következő évre haszonbérbe adának. A haszonbérlet szándékozők magokat 100 pft. bánápenzzel ellátva, az irt időben tartandó árverésre tisztelttel fölhívatnak; az árverezés tartalmi fog helyben Nagy-Enyeden, a Collegium udvarbírói szállásán; bővebb tudósítást vehetni a Collegium helybeli előjáróságától.

(245) (3—3)

100 kosár magméh részint mult évi, részint idei rajok és szép rajlópés-méz font száma eladó, HUTTER SAMUNÁL Hidutca № 303

(248) (2—3)

Eladó ménlő. Egy három éves tiszta erdélyi faj nemesített mén csikó eladó. Bővebb tudósítást kaphatni, csillag utca, Weixelbraun ház 1-ső emelet.

(20—40)

(10)

MOLL SEIDLITZI PORA.

Az utolsó párisi világműkiállításon a hivatalos Wiener-Zeitung szerint minden hasonló házi orvosszerek felett **egyes-egyedül** méltatott **jutalom-médallere**, s a nemzetközi bíróság ezen souverain itelete által megcáfolhatlan bizonyítvány van adva arról, hogy ezen készítmény minden kül- és belföldi ily-szerű készítményekét jóságával és becsességével felülmúl.

Egyedüli központi szállító raktár: Bécsben a Gólya czimerű gyógyszer-tár, Tuchlauben, a Wandl-hotell 1 szemben.

Egy bepecsételt satul ára: 1 ft 12 kr p p., a melyhez pontos használ-lásmód utasítás van mellékelve, különböző nyelveken.

Főraktár Kolozsvárt: RITTER TRAUGOTT özvegye gyógyszer-tára, b. Monostorutczában. Szászvároson SPECH gyógyszerésznel, Besz-terezén SZONGOTT, Déván BÜCHLERNEL.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák és hosszas tapasztalás oly hasznosaknak talált, hogy azok hire a birodalom határait túlszárnyalta. Hogy MOLL-féle Seidlitz-porok minő győgyerővel bírnak jelesen a gyomorbajokban és szorulásokban, hogy minő segélyt nyújt a májbajokban, szorulásokban, aranyérben, szivdobogásban, vértelülésben, gyomorgörésben, nyálkásorásban s különböző női betegségekben, azt megállapított tények bizonyítják, és számtalan ingerlekeny személyeknek nyújtott lenyeges könnyűsült és új tetterőt ezen szerek okos hasznalata.

Ugyan ott mindig kapható: Csuka-máj olaj (Darrsch Leberthran-öl).

Gyógyszeres szappanok.

A biztosan s gondosan készített GYÓGY-ZERES SZAPPANOK

használatu ujabb időben valódi szükségge vált, mi itt a lehető legtöbbetb módon találja kielégítetést. Az ezen szappanokban foglalt gyógyszerek formája s mennyisége részint elismert ügyességű és magas állásu orvosok itelete által jóváhagyva s azoknak saját hasz-

nalata által teljesen igazolva van, részint pedig a készítmények alapjául vett növények különösen oly egyénektől erednek, kik az orvosi szakkban tekintélyt szolgálnak. Ekképp már ki-sebb körökben sikerült irántuk kedvező részvétet ébresztetni, mely körökből azon felszólítás indult ki, hogy a közönségnek nagyobb mértékben nyújtassék alkalom, magát kellemes formájú s csekély költséggel járó alkalmas szerekkel elláthatni. — AZ ALÁBB ELŐSZÁMLALT GYÓGY-SZ RES SZAPPANOK SORA oly gyógyszeranyagokat foglal magában, melyek tiszta s hamisítlan minőségben oly mennyiséggel kapcsolattak a készítményekhez, miszerint azok az orvosi használatnak tökéletesen megfelelnek, s a kívánt hatás tőlük biztosan várható.

	pk.		pk.
Hamiblag-szappan, görvélyes bajok-nál, darabja	32	Halmájzsir-szappan, görvélyek és asz-kóroknál, darabja	20
Irla-szappan, idült bőrkötegnél, dbja	29	Kátrány-szappan, bőrhámladék és kü-tegeknél, darabja	20
Terpentin-szappan, csúzos benulások-nál, darabja	20	Epe-szappan, szeplőnél és fejbőrmó-sáshoz, darabja	20
Benzoe-szappan, bőrkeményeségnél, db.	23	Kén-szappan, mindennemű bőrküte-geknél, darabja	20
Kámfor-szappan, csuz és köszvény-nél, darabja	20	Rozmárin-szappan, erősítő mosások és furdőkhez, darabja	20
Kéniblag-szappan, elévült bőrküte-geknél, darabja	27	Könlegeg-szappan, daganatok és ke-ményedéseknél, darabja	20

Ezen a vegy-gyógyszerészeti elvek alapján gondosan készített gyógyszeres szappanok azon biztoságnál fogva, mit a több rendű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok örvendetes eredményei nyújtanak, a közönségnek méltán ajánlhatók. A különböző gyógyszeres szappanok készítése s használati módjáról szóló utasításban, mi minden raktárban ingyen szolgáltatik, egybefoglalt szempontok tán általános megnyugvást nyújthatnának azoknak sokszöru használatosságát illetőleg; azonban az orvos urak megítélésére hagyaték, a legmegfelelőbb használati módot még számos más esetekben is meghatározni s rendelkezéseiket a szerint adni.

RAKTÁRAK, melyek a törvényhez képest csak iparüzleti joggal bíró gyógyszereszekre bíznak, a bel és külföld előkelőbb gyógyszer-táraiban léteznek, Kolozsvárt Wolff J. gyógyszerésznel, Tordán Wolff Gábor gyógyszerésznel.

(241) STEIN JÁNOSnál Kolozsvárt és WITTICH JÓZSEFNél Maros-vásárhelytől kapható:

IRINYI JÓZSEF. Az 1799¹/₄-ki 26-ki, vallásügyi törvény, keletkezésének 1 ft. 40 történelme. 1 kötet füzve
FÉNYES ELEK. A falusi gazda, vezérlapok a kisebb birtokosok és földművesek szá-mára. 1836 füzve 2 ft. —

VIRÁGFÜZÉR, és társas mulatságok kérdések és számszerű feleletekben KASSAY ADOLFól. Színezett borítékban 24 kr.